

Slovo k povzbuzení na sobotu 16. ledna 2021, na sobotu 1. týdne liturgického mezidobí
Biblická čtení: Žid 4,12-16; Ž 19; Mk 2,13-17

Milé sestry, milí bratři,

zaměříme dnes svou pozornost opět na čtení první, z Listu Židům. Máme dnes před sebou další zajímavý a důležitý úryvek. I když způsob argumentace svatopisce tohoto listu zpravidla není příliš lineární, tedy že by postupně jednu věc odvozoval od druhé, důsledek od příčiny, druhý krok navazoval na první, tak dnešní úryvek, zdá se, tímto způsobem číst můžeme: Od předpokladu k důsledku.

Začíná vyznáním o účinnosti Božího slova: «Boží slovo je plné života a síly, ostřejší než každý dvojsečný meč: proniká až k rozdělení duše a ducha, kloubů a morku, a pronáší soud i nad nejnvtirnějšími lidskými myšlenkami a hnutími. Není tvora, který by se před Bohem mohl ukrýt». Představme si, že přijetí tohoto vyznání je předpokladem přejítí k druhé části úryvku, k uposlechnutí výzvy k přistoupení s důvěrou k trůnu Kristovy Boží milosti.

Boží slovo, jímž je v posledku Syn sám, Slovo, které se vyslovilo především svým vtělením a zůstalo zaznamenané v textu Písma (neseném a vykládaném posvátnou Tradicí), je skutečně Boží normou pro nás lidi. Normou toho, co je dobré a co zlé, protože zjevuje skutečnou mravní hodnotu lidského jednání. Povzbuzuje k dobrému a zároveň – proniká „až do morku kostí“ – odhaluje, co konáme zle, co v našem životě a jednání není dobré.

Jistěže, Boží slovo Písma svatého (a ještě více slovo posvátné církevní Tradice) je vždy vysloveno ve slově lidském, a tak v sobě nese vše, co k lidskému slovu patří, včetně jeho nedokonalosti, dějinné podmíněnosti jeho znění a potenciálu nedorozumění a neporozumění. A je také pravda, že snahou o porozumění a rozlišení, co v biblickém textu je „autenticky Boží“ a co „jen lidské“, se samozřejmě dotýkáme celé velké otázky interpretace, výkladu Božího slova (v církvi).

Nicméně, velmi zjednodušeně řečeno, nic dokonalejšího než slovo Písma svatého opravdu nemáme, protože v něm – narozdíl od slova pouze lidského – skrze lidské autory promlouvá sám Bůh. Proto o Božím slově vyznáváme, že je inspirované, „vdechnuté“ samotným Bohem, a tudíž je třeba je brát vážně, vážněji než myšlenku a slovo lidské. Zejména mravní apel Božího slova je třeba brát vážně, protože na jeho uposlechnutí záleží nejen naše spása, ale i dobrota lidského světa...

Co se týče mravního apelu, tak už Filón Alexandrijský, židovský myslitel doby Ježíšovy, který se pokusil skloubit starozákonní a helénskou moudrost, byl přesvědčený, že narativní část Starého zákona je sice skutečně možné, ba nutné vykládat alegoricky, ale jeho mravní apel, Boží přikázání, Desatero je třeba vykládat a brát doslovně.

S takto postavenou tezí sice souhlasit nemůžeme, především proto ne, že Filónův výklad vede k faktickému popření dějin spásy (Filón byl totiž přesvědčen, že Boží zjevení spočívá v tom, že Mojžíš dostal na Sinaji zjevené velké Boží pravdy, ale protože mluvil k nevzdělanému židovskému národu a ne ke kulturně vyspělejšímu Řekům, musel tyto Boží pravdy vyjádřit formou příběhu, Platón pak Mojžíše četl a vyčetl ony Boží pravdy a učinil z nich filozofii). A stejně tak by Filónova teze by mohla vést k nelegitimnímu pouze doslovnému výkladu mravního apelu (i ten v sobě nese stopy lidského a dobového a v případě Starého zákona i nedokonalého vyjádření). Nicméně základní, křesťansky uchopená především druhá část teze, že mravní apel Božího slova, mravní apel evangelia je třeba vzít vážně tak, jak je vysloven (což ale ještě nutně neznamená doslovně), je zcela pravdivá.

Slova ve své konkrétní podobě a se svým konkrétním obsahem jsou prostředkem odhalení a sdělení Božího mravního zákona. A ten je pro nás lidi jednoznačně závazný, protože je dobrý a k dobru chce člověka také vést.

Jen tehdy také může platit, že Boží slovo v našem nitru může začít působit tak, jak popisuje dnešní úryvek z Listu Židům. Jeho ostrost a síla spočívá v jeho obsahu, kteréhožto mediem je

jeho znění, slovo samotné, slovo svůj obsah vyslovující. Je to konečně sám Pán Ježíš, který říká že nepřišel Boží zákon, Boží slovo zrušit, nýbrž naplnit a že kdo by zrušil i to nejmenší písmenko v Zákoně, bude v Božím království nejmenší.

Zejména v dnešní době, kdy my lidé se často s pýchou stavíme nad Boží slovo, a to i Nového zákona, kdy naše přesvědčení v našich vlastních očích převyšuje to, co v Novém zákoně čteme, kdy si vybíráme, co platí a co už ne, je podobné věci asi důležité připomínat. O to více v situacích, jakou je i ta nynější, kdy Nový zákon, evangelium by se měly stát nejdůležitějším zdrojem našeho mravního poznání, měly by nám pomoci, jak se v bezprecedentně nové situaci zachovat. Naše emoce a pocity nás mohou totiž také pořádně klamat.

Ano, jsme slabí, mnohdy tomu či onomu mravnímu nároku evangelia skutečně nějak nejsme schopni dostát, anebo třeba ani z různých důvodů nechceme. Neumíme anebo nechceme to či ono ve svém životě změnit, přizpůsobit evangelijnímu apelu, zvláště když v té či oné životní situaci nejde jen o nás. Typické je to třeba u hříchů, kde můžeme mít pocit, že až zas tak jimi nikomu neublížíme. Cestou ale není přesvědčit sebe samé, že náš stav a naše jednání jsou vlastně v pořádku, případně proč to či ono v Novém zákoně naplatí, proč to nemusíme dodržovat (Starý s jeho opravdu problematickými místy nechme stranou, ten ještě není tak dokonalým Božím slovem jako Zákon nový, ten je teprve svědectvím plnosti Božího zjevení v Kristu).

Cestou není se snažit – i třeba sebesofistikovanějšími a sebelibivějšími výklady – otupit hroty Božího slova a jeho apelu. To je spíše cesta do pekel, metaforicky, ale bohužel možná i reálně. Pýcha postavit se nad Boží slovo je totiž jednou z nejtýpčtějších charakteristik samotného ďábla...

Cestou je naopak se nechat zasáhnout Božím slovem, přiznat si, že v tom či onom jsme hříšní a slabí, že to či ono se nám nedaří (anebo zatím ani nechce) změnit. A doufat v Boží milosrdenství, když «máme tak vynikajícího velekněze», který «není takový, že by nebyl schopen mít soucit s námi, slabými. Naopak!». Doufat v jeho shovívavost, pochopení a milosrdenství a zároveň toužit, abychom se s Boží pomocí nakonec polepšili, abychom to či ono, co je v nesouladu s Božím slovem evangelia, změnili.

Nepřiznáme-li si svou slabost, nesoulad našeho života s ideálem evangelia, který platí a je pro všechny nás závazný, nemůžeme asi «přistoupit s důvěrou k trůnu milosti», protože ve vlastních očích vlastně ani milost a pomoc nepotřebujeme, když děláme „vše správně“ a Božímu zákonu „rozumíme lépe“ než Boží slovo.

Nejsme-li otevřeni se nechat usvědčit Božím slovem Písma, slovem Nového zákona, může se nám velmi snadno stát, že ve skutečnosti ani nebudeme otevřeni samotnému Kristu, který je tímto Slovem v plnosti, ale jen nějaké své představě „Krista“. Za ní se ovšem může skrývat – a bohužel často skrývá – i někdo docela jiný, ďábel, který k nám přichází jako «falešný mesiáš», halící se do hávu anděla světla, jsa proto nazýván Světloňosem, Luciferem...

Jedním z podstatných předpokladů ke skutečnému přistoupení «k trůnu milosti, abychom dosáhli milosrdenství a našli milost, kdykoli potřebujeme pomoci», je tedy skutečně pokorné přijetí, že «Boží slovo je (opravdu) plné života a síly, ostřejší než každý dvojsečný meč» a že chce i v našem nitru ostře oddělit dobré od zlého.

Koneckonců v dnešním evangeliu čteme, že Pán Ježíš jedl s hříšníky a celníky, kteří přeci určitě věděli o své hříšnosti, neboť celá tehdejší židovská společnost jim to dávala jasně najevo. «Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem povolovat spravedlivé ale hříšníky» říká Pán Ježíš. Dodejme: „ani spravedlivé ve vlastních očích“.